

Čís. 3730.

I kritika — ať oprávněná ať neoprávněná — spadá pod ustanovení § 14 zák. na ochr. rep., volí-li za prostředek posuzování výrazy, jimiž se úmyslně (vědomě) vážnost republiky zlehčuje způsobem surovým nebo štvavým, t. j. použitím hrubých prostředků, nebo tak, že může se tím vyvolati nepřátelské smýšlení proti státu, ono zlehčování pak je způsobilé snížit vážnost republiky neb ohroziti obecný mír.

Surovost výroku lze po případě spatřovati v tom, že pachatel v době, na kterou připadalo desetileté výročí samostatnosti Československého národa, hanobil republiku použitím hrubého prostředku, působícího ostrou formou (výtkou, že nic nespĺnila ze svých slibů ohledně ochrany žen a dětí); štvavost pak v tom, že výrok byl pronesen ve shromáždění komunistickém a mohlo pro nesympatické zaujetí posluchačstva proti poměrům v Československé republice vzejíti z řeči nepřátelské smýšlení proti státu.

Způsobilost snížit vážnost republiky lze po případě spatřovati v tom, že bylo na 1. května hlásáno s řečnické tribuny posluchačům již předem proti státu zaujatým a nespokojeným s platnou státní formou, že není důvodů oslavovati výročí republiky, nespĺnivé svých slibů.

Jest obecně známo, že stoupenci komunistické strany jsou politicky vedeni výlučně zásadami třídního boje a nepřátelství.

Zkreslování veřejných poměrů, které posluchače výlučně třídně orientované přivádí k úsudku, že jiná třída občanstva (kapitalisté) jest vinna nezdravými prý poměry v republice, nutně je vede k vystupňování onoho nepřátelství k oné třídě, vzbuzuje takto možnost sociálních a politických bojů, zkaluje tím klidné soužití různých vrstev občanstva a svými důsledky ohrožuje obecný mír v republice ve smyslu § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep.

Podněcování k násilné změně ústavy Československé republiky ve smyslu § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. výrokem: »Přijde ten čas, kdy budeme bojovati na barikádách jako soudruzi ruští a vybojujeme si své právo«.

(Rozh. ze dne 9. ledna 1930, Zm II 251/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl v neveřejném zasedání zmatečnickou stížnost obžalované do rozsudku krajského soudu v Moravské Ostravě ze dne 4. června 1929, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou přečinem podle § 14 čís. 5 a zločinem podle § 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky.

D ů v o d y:

Zmatečnická stížnost napadá odsouzení obžalované pro přečin podle § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep. formelními výtkami neúplnosti, nedo-

statku důvodů, nejasnosti a vnitřního rozporu podle § 281 čís. 5 tr. ř., mimo to i výtkou hmotněprávní podle § 281 čís. 9 a) tr. ř. Není v prvním směru odůvodněna, ve směru věcné výtky není provedena po zákonu. Namítá především, že obžalovaná netvrdila o republice, že nesplnila nic z toho, co bylo po převratu slíbeno; uvedla prý jen, že nebylo nic splněno ze slibů ohledně jeslí a ochrany žen. Naznačuje takto výtku nejasnosti, po případě vnitřního rozporu mezi zjištěným užším doslovem výroku a mezi pozdějším širším jeho výkladem při posuzování smyslu závadné řeči a při právním jejím hodnocení. Zmateční stížnost však přehlíží, že rozsudek při úpravě věty »tvrdila-li obžalovaná, že z toho, co bylo slíbeno po převratu, nebylo nic splněno . . .«, v níž z onoho výroku dovozuje skutkové zjištění hanobení republiky a i vědomí a úmysl pro subjektivní stránku přečinu potřebné, zřejmě má na mysli jen její řeč ohledně těchto určitých slibů ochrany žen a jeslí, kterou před tím citoval a podle doslovu obžaloby skutkově zjistil, a která se zmiňuje jen o nesplnění slibů právě v onom omezení; a jen v této řeči rozsudek spatřuje hanobení, neboť slova obžalované v posluchačích nutně prý musila vzbuditi dojem, že republika nedodržela daný slib a že nelze proto k ní přilnouti s láskou. Další námitka zmateční stížnosti, že se rozsudek nezabývá obhajobou obžalované, že zažalovaným výrokem chtěla jen kritisovati poměry, pokud jde o ochranu dětí a žen, že však nepronesla ona slova v úmyslu ponížiti republiku, nemá ve spisech opory. Obžalovaná se způsobem takto naznačeným vůbec nezodpovídala. Tvrdila jen podle protokolu o hlavním přelíčení (§ 271 tr. ř.), že se na svoji řeč nepamatuje, že však neměla vědomí, že uráží republiku nebo že se dopouští trestných činů. Tuto obhajobu rozsudek výslovně cituje a v dalším k ní též přihlíží, an z obsahu řeči a z okolnosti, že obžalovaná jako zkušená řečnice před shromážděním komunistické strany volila řečené thema svého projevu, dovozuje její vědomí o hanlivosti pronesené řeči a o způsobnosti vyvolati následky v § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep. uvedené. Že se nejedná jen o beztrestnou kritiku, nýbrž o hanobení ve smyslu § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep., vyplývá již ze skutkových zjištění rozsudkových, že řeč obžalované obsahuje veškeré zákonné znaky tohoto přečinu. I kritika — ať oprávněná ať neoprávněná — podléhá této trestní normě, volí-li za prostředek svého posuzování výrazy, jimiž se podle rozsudkových zjištění, jako v souzeném případě, úmyslně (vědomě) vážnost republiky zlehčuje způsobem surovým nebo štvavým, t. j. použitím hrubých prostředků, nebo tak, že se tím může vyvolati nepřátelské smýšlení proti státu, současně pak i ono zlehčování jest způsobilé snížení vážnosti republiky neb ohrožení obecný mír. Domnívá-li se proto zmateční stížnost, že nelze řeč obžalované posuzovati jako hanobení, nýbrž jen jako dovolenou kritiku, usilující o zjednání nápravy a upozorňující na určité vady a nedostatky, že však schází při ní úmysl vyvolati nevážnost k republice, jednak ustrojuje novou obhajobu obžalované, odlišnou od jejího zodpovídání se v řízení před nalézacím soudem, a vychází ze základny rozsudkem vůbec nezjištěné, jednak naopak nepřihlíží ke skutkovým zjištěním rozsudkovým v tomto směru jasně vyjádřeným, a neprovádí takto po zákonu doličovaný zmatek § 281 čís. 9 lit. a) tr. ř. Zmateční

stížnost nemá pravdu ani v tom, že rozsudek řádně neodůvodnil, proč shledává výroky obžalované surovými a štvavými. Surovost výroku spatřuje rozsudek v tom, že obžalovaná v době, na kterou připadalo deseti-leté výročí samostatnosti Československého národa, hanobila republiku použitím hrubého prostředku, působícího ostrou formou, totiž výtkou, že nic nesplnila ze svých slibů ohledně ochrany žen a dětí, ač »jest všeobecně známo, že náš stát hlavně pro ochranu žen a dětí dělá, co jen jest možným«; štvavost pak spatřuje rozsudek v tom, že výrok byl pronesen ve shromáždění komunistickém a mohlo pro nesympatické zaujetí posluchačstva proti poměrům v Československé republice vzejíti z řeči obžalované nepřátelské smýšlení proti státu. Rozsudek takto úplně ve shodě s doslovem a smyslem zákona jakož i s trvalou judikaturou nejvyššího soudu používá zákonných znaků štvavosti a surovosti na souzený případ. Nesprávnou jest i výtka nedostatku důvodů pro pojem způsobilosti snížit vážnost republiky. Rozsudek ji shledává v tom, že bylo na 1. května hlášáno z řečnické tribuny posluchačům již předem proti státu zaujatým a nespokojeným s platnou státní formou, že není důvodu oslavovati výročí republiky, nesplnivší svých slibů.

Zmateční stížnost vytýká dále jako vnitřní rozpor rozsudku, že odůvodňuje způsobilost výroku ohrozit obecný mír v republice, t. j. zkalit klidné soužití všeho občanstva tím, že ze slov: »těchto věcí však také nikdy žena nebude mítí v kapitalistickém státě«, museli dospětí komunističtí posluchači k úsudku, že na nezdravých poměrech obžalovanou líčených jsou vinni kapitalisté a mohlo to vésti k porušení klidného soužití těchto dvou stran různého politického smýšlení. Stížnost v této části doličuje i zmatečnost podle § 281 čís. 9 a) tr. ř., zdůrazňujíc skutkové zjištění soudu, že se prý výroky ty vztahovaly hlavně na kapitalisty; nelze prý proto mluvit o hanobení republiky, jde prý jen o dovolenou kritiku kapitalistické strany. Stížnost však v této části zřejmě nesprávně cituje rozsudek a směšuje dvě různé a odlišné jeho části, skutkové zjištění a jeho odůvodnění. Rozsudek zjišťuje skutkově, že obžalovaná hanobila republiku způsobem v § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep. naznačeným, zejména též, že hanobení to bylo způsobilé ohrozit obecný mír v republice, tento zákonný znak pak odůvodňuje onou možností zkalení klidného soužití řečených společenských tříd. Zrušovacímu soudu v důsledku této námitky, již lze považovati jen za výtku nedostatku logického odůvodnění, jest zkoumati jen, zda výrok obsahující skutkové zjištění, »pronesený projev obžalované byl však i s to ohrozit obecný mír v republice«, jest správným logickým závěrem z předpokladů v tom směru uvedených. Jest obecně známé, že stoupenci komunistické strany jsou politicky vedeni výlučně zásadami třídního boje a nepřátelství. A tu nelze pochybovati, že takové zkreslování veřejných poměrů, které posluchače výlučně třídně orientované přivádí k úsudku, že jiná třída občanstva — tu kapitalisté — jest vinna nezdravými poměry v republice, nutně je vede k vystupňování onoho nepřátelství proti oné třídě, vzbuzuje takto možnost sociálních a politických bojů, zkaluje tím klidné soužití různých vrstev obyvatelstva a svými důsledky ohrožuje obecný mír v republice. Tímto odůvodněním není však nijak dotčeno ono skutkové zjištění rozsudku, že se ono ha-

hanobení o sobě týkalo republiky samotné. Rozsudek odůvodněním tím nezjišťuje vůbec, jak zmateční stížnost předpokládá, že hanobení směřovalo jen proti určité části obyvatelstva, proti kapitalistům. Formelní výtku vnitřního rozporu, po případě naznačená výtku nedostatku logických důvodů není proto vznesena důvodně, ale i námitka zmateční stížnosti, že se jednalo jen o dovolenou kritiku politiky kapitalistů, jest jen svémocným a proto nepřípustným výkladem zjištěného výroku, výkladem, který nepřihlíží k rozsudkovým skutkovým zjištěním ohledně jeho obsahu, významu a smyslu, jakož i ohledně úmyslu, jenž jeho pronesení provázal. Tato skutková zjištění jsou závazná pro zrušovací soud při právním přezkoumávání rozsudku a musí tudíž i zmateční stížnost při doličování hmotně-právních výtek jediné z nich vycházeti. Poněvadž tak nečiní, není v tomto bodě uplatňovaná výtku podle § 281 čís. 9 a) tr. ř. provedena po zákonu. Postrádá-li posléze stížnost v rozsudku i zjištění zlého úmyslu obžalované, potřebného k přečinu hanobení republiky, po případě důvody takového zjištění, přehlíží, že rozsudek zjišťuje, že stěžovatelka hanobila republiku úmyslně surovým a štvavým způsobem s vědomím, že její projev je způsobilý vyvolati účinek § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep., že důvod tohoto zjištění jest uveden jednak v předcházejícím odstavci, kde rozsudek označuje obžalovanou za zkušenou řečnicí z lidu, znalou, jak má k lidu mluvit a kterých jeho slabých stránek má využití, aby docílila úspěchu, jednak ve výroku, že před shromážděním komunistické strany uvedla ve své řeči, že v kapitalistickém státě žena žádné ochrany míti nebude. Že se stížnosti tyto důvody nejeví býti dostačujícími, není prováděním žádného ze zmatečků v § 281 tr. ř. vyznačených.

Ve směru odsouzení obžalované pro zločin podle § 15 čís. 3 zákona na ochr. rep. vytýká zmateční stížnost rozsudku nedostatek důvodů pro skutkové zjištění, že výrokem »přijde ten čas, kdy budeme bojovat na barikádách jako soudruzi ruští a vybojujeme si své právo« podněcovala k násilné změně ústavy Československé republiky, a že též podněcovati chtěla. Opakovala prý bezmyšlenkovitě to, co čte často v komunistickém tisku, aniž tím myslela na nějakou násilnou změnu ústavy republiky. Leč rozsudek po subjektivní stránce dovozuje formálně bezvadně jednak ze samého výroku, jednak i z onoho výroku, jež podřadil pod skutkovou podstatu přečinu podle § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep., že oním bojem na barikádách jest rozuměti revoluci po způsobu ruském, vedoucí k násilné přeměně ústavy ve formu vlády jediné strany komunistické, a odpovídá tudíž zcela zásadám logického myšlení, an ohledně řeči obžalované skutkově zjišťuje, že bylo jí podněcováno ke zločinu podle § 1 zák. na ochr. rep., totiž k násilné změně ústavy, založené na zásadě demokraticko-republikánské. Zlý úmysl stěžovatelky, případně její vědomí významu, dosahu a účelu proneseného projevu odůvodňuje rovněž způsobem, jemuž nelze vytýkat nesprávný myšlenkový postup, skutečnostmi, že jako zkušená řečnice, znající dopodrobna program komunistické strany, uvedla boj na barikádách po způsobu ruských soudruhů jako jediný prostředek k odstranění bídy, ponížení a utrpení. Snaží-li se zmateční stížnost při provádění domnělé zmatečnosti podle § 281 čís. 9 a) tr. ř. vložit do oněch slov jiný smysl a popírá-li vědomí

obžalované o dosahu pronesených slov, neprovádí ani v této části uplatňovanou výtku po zákonu, neboť jen skutková zjištění formelními výtkami nedotčená mohla by býti předmětem takovéto námitky. Tu však zmateční stížnost způsobem jediné takto přípustným vůbec neprovádí. Bylo ji proto zamítnouti jednak jako zřejmě bezdůvodnou, jednak jako neprovedenou po zákonu podle § 4 čís. 1 a 2 a § 1 čís. 2 novely k trestnímu řádu čís. 3/1878 ř. zák. již při neveřejné poradě.

Čís. 3731.

Okolnost, že nalézací soud vyměřil trest se zřetelem k § 265 tr. ř., brání podati odvolání na újmu obžalovaného, pokud použito bylo (při trestní sazbě § 178 tr. zák.) mimořádného zmírnění a záměny trestu podle §§ 54 a 55 tr. zák. a nebylo ještě dosaženo součtem obou trestů nejvyšší zákonné sazby.

Při výměře trestu podle § 265 tr. ř. jest považovati veškeré tresty uložené v úvahu přicházejícími rozsudky za jednotný celek, ovšem jen potud, pokud pozdějším rozsudkem bylo vysloveno odsouzení pro činy spadající vesměs v dobu předcházející dřívějšímu rozsudku.

Takové sčítání nevyklučuje ani skutečnost, že dřívější odsouzení pro souběžné trestné činy bylo vysloveno soudem vojenským.

Pro otázku přípustnosti odvolání za použití §§ 54 a 55 tr. zák. jest důležitým nikoliv dosažitelnost nejvyšší meze trestní sazby, nýbrž to, zda při sčítání všech trestů, k nimž jest podle § 265 tr. ř. přihlížeti, byl trest vyměřen pod dolní hranici sazby.

Skutečnost, že pozdější rozsudek neobsahuje odsuzující výrok jen pro trestné činy, spadající dobou spáchání vesměs před rozsudek dřívější, nýbrž i pro trestné činy po onom rozsudku, vylučuje pouhé sčítání oněch trestů a jest pro otázku přípustnosti odvolání posuzovati druhý trest samostatně.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1930, Zm I 73/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl v neveřejném zasedání zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 12. prosince 1928, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem podvodu podle §§ 197, 200, 201 d) tr. zák., zločinem krádeže podle §§ 171, 173 tr. zák. a zločinem zpronevěry podle § 183 tr. zák. a odsouzen podle § 178 tr. zák. s použitím §§ 54, 55 tr. zák. se zřetelem na § 34 tr. zák. a § 265 tr. ř. k trestu dalšího těžkého žaláře v trvání 2 měsíců, 2 posty měsíčně zostřeného a doplněného, vyhověl však odvolání státního zastupitelství z výše trestu a změnil výrok soudu první stolice o trestu v ten smysl, že zvýšil doplňovací trest těžkého žaláře na dobu 4 (čtyř) měsíců, zostřeného a doplněného 2 posty měsíčně, mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Pokud se týče odvolání státního zastupitelství z výše trestu, bylo především zkoumati, zda jest odvolání ve smyslu § 283 tr. ř. přípustné,